

[puheensorinaa]

[tunnelmallista musiikkia]

Tuomo Nuorluoto: Tervetuloa, hyvät kuulijat, Suomen Rooman-instituutin Parlatorio-podcastin pariin. Mun nimeni on Tuomo Nuorluoto. Olen instituutin tutkijalehtori ja tämän podcastin juontaja. Tänään keskustellaan Roomasta ei tutkijan, vaan taiteilijan silmin. Mun kanssa täällä studiossa tänään keskustelemassa taidemaalari Lauri Laine, joka vaikuttaa pääosin Helsingissä, mutta jolla on myös hyvin pitkä Rooma-historia. Tervetuloa Parlatorioon, Lauri.

Lauri Laine: Kiitos.

Tuomo: Haluatko vähän heti alkuun avata tätä sun Rooma-historiaa ja myös ehkä tätä Villa Lante -historiaa?

Lauri: Mun aktiivinen Rooma-historia itseasiassa on 45 vuotta vanha aika tarkalleen nyt. Ensimmäisen kerran olin 70-luvun lopulla Roomassa. Taideakatemian koulu järjesti valmistuneille taiteilijoille matkan, joka kesti kuukauden. Silloin käytiin Rooman lisäksi myös Assisissa, Firenzessa, Padovassa ja Milanossa. Ja tämä teki kyllä aika huikean vaikutelman, kun mä näin nämä taidearteet tällä reissulla. Seuraavana vuonna mulla oli mahdollisuus vielä olla muutama viikko Venetsiassa. Siitä tuli kokonaisuutena semmoinen paketti, että tuli vähän semmoinen tunne, että tämä ei nyt voi jäädä tähän. Sen jälkeen mä olen vuosittain käynyt Italiassa, suurimman osan siitä Roomassa. Ja Rooma on ollut eräänlainen keskuspaikka sitten myös matkustaa muualle Italiaan. 80-luvun puolivälissä mä pääsin ensimmäisen kerran Lanteen ateljeehin työskentelemään. Siitä lähtien mulla on ollut aina tällainen halu järjestää työtilat itselleni ja kyllä se on aina jotenkuten järjestynyt. Suurin osa siitä tietysti on ollut muualla kuin Lantessa, koska sinne nyt ei joka vuosi pääse ateljeeseen.

Tuomo: Aivan, että sinne tietysti on tunkua.

Lauri: Joo. Ja Lante-suhde on yhtä pitkä, koska ensimmäinen majapaikka oli Lantessa. Ensimmäiset kaksi viikkoa siitä kuukauden matkasta. Siitä lähtien siellä on tullut tietysti aika useinkin käytyä ja asuttua myös muualla näissä pikku-tutkijahuoneissa.

Tuomo: Mikä sun muisto tästä sun ensivisiitistä Villa Lanteen on?

Lauri: Tietenkin ensimmäisenä tulee mieleen se, että kun lentokentältä kuskataan tuollaiseen paikkaan asumaan kuin Villa Lante, niin onhan se aika huikea. Tietenkin mä tiesin kuvista, missä se suurin piirtein on ja mitenkä, mutta se on ihan eri juttu kuin olla sitten paikan päällä.

Tuomo: Joo. Esimerkiksi se näköala ja muu. Ei sitä kuvista oikein.

Lauri: Joo, ei sitä pysty. Ja sama koskee näitä taidekokemuksia, jotka oli tietysti semmoinen ehkä oleellisin ja kauaskantoisin kokemus sillä ekalla reissulla. Mä olin opiskellut arkkitehtuuria Otaniemessä pari vuotta. Siellä mä olin käynyt aika perusteelliset arkkitehtuurihistorian ja taidehistorian kurssit. Eli mä tiesin kirjoista näistä teoksista, rakennuksista ja Roomasta aika paljon kuvien perusteella. Mutta oli se ihan eri juttu sitten, kun näki ne paikan päällä. Silloinhan ei ollut mitään internetiä eikä videoita eikä tällaisia, josta olisi päässyt lähemmäksi sitä, mikä se kokemus on. Painoasukin kirjoissa oli aika onnetonta verrattuna tähän päivään. Mutta silti, nehan on tilallisia kokemuksia myös.

Tuomo: Ilman muuta.

Lauri: Mä muistan sen vieläkin miltä se tuntui, miten huikeata se oli. Sama koski sitten näissä muissa paikkakunnissa.

Tuomo: Assisissa, Firenzessä?

Lauri: Niin, Assisissa, Padovassa varsinkin ja kaikkialla oikeastaan. Ja sitten mä olen myöhemmin tietysti käynyt ristiin rastiin sitä maata.

Tuomo: Italiasta ei tosiaan nämä taidearteet lopu kesken kyllä. Sä olet myös järjestänyt näyttelyitä Roomassa ja Italiassa laajemminkin.

Lauri: Joo. Mulla on ollut. Mä olen osallistunut sekä ryhmänäyttelyihin että mulla on ollut muutama yksityisnäyttely. Näihin yksityisnäyttelyihin mä olen saanut myös instituutilta kiitettävää järjestelyapua, Simo Örmän ollessa intendenttinä. Siitä on ollut suuri apu kyllä. Mutta ne on ollut mielenkiintoisia kokemuksia, koska sen näyttelyn yhteydessähän syntyy se kommunikaatio sitten laajemman yleisön kanssa. Tämän näyttelyn järjestämisessä on tietysti se kiinnostava asia nimenomaan Roomassa, kun mulla on teoksissa aika paljon ollut myös italialaisia viitteitä. Ja miten se yleisö eri tavalla reagoi niihin verrattuna suomalaiseen yleisöön.

Tuomo: Tästä mun itse asiassa oli tarkoitus kysyäkin, että miten tämä Italian esimerkiksi taidehistoria, miten sä olet ammentanut siitä sun taiteeseen?

Lauri: No mä olen yrittänyt ensinnäkin tutustua mahdollisimman laajasti italialaiseen taiteeseen. Myös nykytaiteeseen. Sieltä tietysti valikoituu sellaisia asioita, jota itse katsoo, että jotenkin tuntuu luontevalta käyttää niitä tai soveltaa niitä omaan työskentelyyn. Niitä on kyllä löytynyt monenlaisia oikeastaan. Mutta ehkä kaksi semmoista suurinta, laajinta periodia Italian taiteessa, josta mä olen ehkä eniten saanut tällaisia visuaalisia mahdollisuuksia soveltaa omiin töihin, on varhaisrenessanssin taide ja se arkkitehtuuri, mikä varhaisrenessanssin maalauksissa esiintyy. Ja sitten myöhemmin,

kun mun työt on siirtynyt pikkuhiljaa abstraktista kohti figuratiivista, niin barokin taide ja täysrenessanssin taide. Jolloin nämä figuurit ja kankaiden laskokset on tullut sellaisiksi lähtökohdiksi, joissa mä olen nähnyt potentiaalia hyvinkin suureen variaatioon. Suhteessa omiin töihin. Aina se riippuu siitä, mitä itse sattuu sillä hetkellä tekemään. Että miten niitä pystyy sisäistämään niin, että luontevasti niitä voidaan käyttää niin, että siinä on jotain tolkkua. Mä en työskentele ollenkaan niin, että mä otan jonkun aiheen Roomasta, esimerkiksi vaikka pinjan tai kahvikupin tai jonkun, ja teen siitä jonkun sarjan. Ja sitten kun se on tehty, niin sitten otan jonkun seuraavan aiheen. Vaan mulla on ne työt tietyllä lailla kasvanut sellaisena pitempänä kaarena.

Tuomo: Tämä on hirveän kiinnostavaa kuulla tästä prosessista myös.

Lauri: Joo. Se on erilainen prosessi kuin varmaan, mitä mä olen nyt huomannut Villa Lantessa usein työskennelleillä taiteilijoilla, joilla on joku tietty projekti.

Tuomo: Temaattisesti?

Lauri: Joo, temaattisesti. Vaikka en mä nyt niihin ole niin tarkkaan perehtynyt, mutta ainakin tämän tyyppistä on.

Tuomo: Tosiaan renessanssi ja barokki on näitä tämmöisiä, jotka on ennen kaikkea sulle ollut Italiassa ja Roomassa keskeisiä?

Lauri: No näin voisi oikeastaan sanoa. Mä olen kyllä kiinnostunut tästä Pittura metafisicasta ja siitä periodista. 1910-20-luvulla alkunsa saaneesta taidesuuntauksesta, jossa on ollut sellaista kiehtovaa enigmaattisuutta, jota mä olen myös omissa töissä aika ajoin tavoitellut. Mutta ehkä se on jäänyt vähän varjoon näille renessanssi- ja barokkivaikutteille, jotka sitten on ehkä yleisemmin ollut mun töissä lähtökohtina. Mutta täytyy tehdä ero siihen, että mä en suinkaan pyri tekemään mitään (mun taidoin) [naurahtaen]. Työt on nykytaidetta. Ne ei ole mitään renessanssitaidetta eikä barokkitaidetta. Enkä mä kopioi mitään, vaan se on kaikki itse keksittyä ja sovellettua.

Tuomo: Aivan, nimenomaan, että sieltä haetaan vaan tietynlaista inspiraatiota.

Lauri: Joo. Mulla on tapana koko ajan piirtää kaikkea, mitä mä näen Roomassa. Kun mä kuljen, mulla on piirustuskirja mukana. Mä piirrän maalauksia ja piirrän maisemia ja kaikkea. Sitä materiaalia mä voin käyttää sitten yhdistämällä eri piirustuksia vaikka keskenään ja muodostan synteesin siitä.

Tuomo: Tässä nyt on tosiaan renessanssista ja barokista ja myöhemmistä ajoista puhuttu, mutta näin antiikin tutkijana mun tietysti täytyy kysyä, että näköykö se antiikki jotenkin sun töissä? Tai onko se vaikuttanut suhunn jollain tavalla?

Lauri: No sehän vaikuttaa kyllä väistämättä, kun Roomassa kulkee. Että se on ihan selvä. Mutta ei ehkä sillä lailla, että mä olisin kuvannut tai soveltanut suoraan antiikin asioita omiin töihin. Tietysti se tulee renessanssin kautta osittain. Laskokset on hyvä esimerkki siitä. Niiden kuvaaminen oli antiikin aikana aika tärkeässä roolissa, joka sitten jatkuu sen renessanssitaiteen kautta eteenpäin.

Tuomo: Minkälainen tämä nykytaiteen kenttä siellä nykyään on, että minkälainen meininki?

Lauri: No siihen on vaikea vastata. Sitä on monenlaista tietysti. Ja sitten siellä on näitä uusia gallerioita, jotka on tullut ja vanhoja on poistunut. Nämä kansainväliset galleriat, Gagosian, ja sitten yksi hyvin kiinnostava galleria, joka esittää kansainvälistä taidetta on Lorcan O'Neill, joka on siinä Arenulan alueella. Mutta sitten esimerkiksi Ferranti ja Sperone, jotka 80-luvulla esitti huipputaidetta, niin niitä ei kumpaakaan enää Roomassa ole. Galleriat tulee ja menee ja vaihtuu. Mutta myös nämä tämmöiset suurimmat ja ilmeisesti varakkaimmat galleriat, että niilläkin saattaa käydä sitten huonosti.

Tuomo: Joo. Mutta kuitenkin siellä on ihan elämää?

Lauri: On siellä koko ajan. Niitä gallerioitahan täytyy Roomassa tietää, missä ne on, koska ne on keskustassa vähän piiloutuneena näihin vanhoihin kortteleihin. Mutta kyllä niitä siellä on. Gagosian on poikkeus, koska sillä on varsinainen palatsi siinä Tritonen poikkikadulla. Mutta kyllä sieltä maalataan ja taidetta tehdään. Ja kaikkea muutakin tällä hetkellä, että nyt taiteen kenttä on niin laaja. Roomassa näkee kaikkia näitä taiteen sektoreita, kuvataiteen sektoreita. Aikaisemmin ei nähnyt niinkään paljon valokuvaa eikä installaatioita.

[tunnelmallista musiikkia]

Tuomo: Siirrytään hetkeksi toiseen teemaan. Mua vähän kiinnostaa kuulla myös laajemmin taiteilijaelämästä Roomassa ja Villa Lantessa. Suomalaisesta näkökulmasta toisaalta ja toisaalta myös ehkä tällaista, että onko siellä tämmöistä kansainvälistä taiteilijayhteisöä tai piirejä?

Lauri: Kansainväliset piirit, mä luulen että ne pyörii aika lailla näiden instituuttien ympärillä sitten. Yhdysvalloilla on ihan erilainen tilanne, kun niillä on ollut se American Academy siellä.

Tuomo: Joo ja siellähän on useita taiteilijoita.

Lauri: Joo. Joilla on pitkä traditio näyttelyiden järjestämisestä ja niin päin pois. Mutta Roomassahan on tuhottoman paljon taiteilijoita, että taiteilijaelämäkin on varmaan tuhottoman monenlaista. Villa Lante nyt on oma juttunsa. Mutta mä olen hirveän tyytyväinen siitä, että Villa Lantessa on vain yksi taiteilija kerrallaan [naurahtaa]. Koska sillä välttää

sen, että suomalaiset ei istu iltaa keskenään keskustelemassa Suomesta. Vaan että siinä ikään kuin pakottaa sen siellä työskentelevän taiteilijan suuntautumaan ulospäin ja kohti italialaista taidemaailmaa.

Tuomo: Tämä oli ihan kiinnostava pointti. Tietysti siellähän asuu sitten aina hirveä määrä tutkijoita ja muuta porukkaa. Miten taiteilijan näkökulmasta tämä yhteiselo näiden Villa Lanten tutkijoiden ja muiden kanssa on sujunut?

Lauri: Sosiaalisessa mielessä se tutkijoiden läsnäolo ja ihmisiin tutustuminen siellä kuuluu Villa Lanten parhaisiin puoliin. Nimenomaan se, että on tavannut vuosien mittaan paljon ihmisiä eri aloilta. Tutkijapuolelta, tiedepuolelta, arkeologeja, tiilileiman tutkijoita ja niin edelleen. Historioitsijoita, joista monista on tullut sitten hyviä kavereita ja tuttuja. Se on erittäin hieno asia mun mielestä Villa Lantessa ollut. Siitä on valtavasti tietysti saanut sitten myös tietoa ja kokemusta muista aloista.

Tuomo: Tämä tuntuu olevan se, mitä ihmiset aina nostaa esiin.

Lauri: Joo, ei yhtään mikään ihme.

Tuomo: Tämä tällainen synergia ja tämmöiset kohtaamiset.

Lauri: Joo, ne on todella hienoja. Ja Villa Lantessahan, kun siellä on pitempään, niin siihen ajanjaksoon usein sattuu sitten kaikenlaisia retkiä ja muita juhlia ja tämmöisiä, joissa pystyy sitten pitempäänkin tutustumaan ja laajemmin. Mutta monesti, kun mulla on ollut pitkiä jaksoja, niin siellä on paljon vierailijoita, jotka on siellä viikon pari ja sitten ne lähtee. Että se on tyyppillistä. Sitten tulee taas uusi satsi.

Tuomo: Joo, siellä on vaihtuvuutta tietysti.

Lauri: Ja kuitenkin siinä ateljeessa on oma rauha työskennellä. Se on sen verran hyvällä paikalla ja se on siellä alhaalla, että ei ole mitään sellaista ylikuumentunutta sosiaalista häirintää, jos näin voi sanoa [naurahtaa].

Tuomo: Ymmärrän.

Lauri: Joka olisi myös mahdollista, jos olisi toisenlaiset puitteet.

Tuomo: Joo. Ehkä tutkijan näkökulmasta siinä on ehkä enemmän sitä semmoista ylikuumentunutta sosiaalista häirintää [naurahtaa].

Lauri: Voi olla joo. Siitä mä nyt en tiedä sitten [naurahtaa].

Tuomo: Ja siinähän taiteilija-ateljeen yhteydessä on myös puutarhaa ja muuta.

Lauri: Joo, joo. Se on kaikin puolin hieno. Hedelmiäkin siitä saa syksyllä puista.

Tuomo: Haluatko sä kertoa, mikä sun mielestä on hienointa Roomassa? Tämä on vaikea kysymys, mutta...

Lauri: No, se on tosi vaikea [naurahtaa].

Tuomo: Mulle on itselleni esitetty tämä monta kertaa ja mä olen itse joutunut miettimään, että mikä siellä nyt on sitten hienointa.

Lauri: Tuohon ei kyllä ihan heti pysty vastaamaan.

Tuomo: Lonkalta [naurahtaa]. Mua on itseäni kiehtonut siellä se kerroksellisuus jotenkin.

Lauri: Se on yksi. Kerroksellisuus on yksi. Sä olet oikeassa siinä. En ole missään muussa kaupungissa nähnyt sitä kerroksellisuutta niin hurjasti. Se on kyllä totta, mitä sä sanot. Tietysti se on niin ilmeinen Roomassa, että se ei tullut ehkä heti mieleen [naurahtaa]. Napolissahan näkee sitä kerroksellisuutta myös.

Tuomo: Joo. Napoli on myös tietysti kiinnostava.

Lauri: Siellä on se antiikin vaikutus niin suuri tietysti ja näkyvissä vielä siellä täällä.

Tuomo: On. Ja siellähän se historiallisen keskustan pohjakaava edelleen mukailee tämän kreikkalaisen kolonian asemakaavaa.

Lauri: Aivan. Ja niitä fragmentteja, niihin törmää siellä yllättäen melkein missä tahansa, antiikin ajan fragmentteihin.

Tuomo: Joo. Napoli on kyllä ristiriitainen kaupunki [naurahtaa].

Lauri: No se on joo. Mä en tiedä haluaisinko mä asua siellä, mutta siellä on kyllä hienoa vierailia.

Tuomo: On. Vierailukohteena erinomainen, mutta ei ehkä asuinkohteena.

Lauri: Aivan.

Tuomo: Ja siellähän tosiaan nyt välillä näistä, kun siellähän on valtavat nämä maanalaisetkin antiikin aikaiset kerrostumat, niin välillähän näitä katujakin romahtaa sinne.

Lauri: Niin käy, joo.

Tuomo: Että yhtäkkiä huomaa Fiatinsa kanssa päätyneensä jonnekin roomalaiseen cisternaan tai muuta.

Lauri: Joo. Ja siellä on aika vaikea Fiatilla ajaa, ainakin jos katsoo karttaa, koska voi tulla yhtäkkiä valtavat korkeuserot kaduilla.

Tuomo: Joo. Mutta Napoli on myös tästä taidennäkökulmasta aivan varmasti kyllä hyvin antoisa kaupunki.

Lauri: Joo, ja antiikin tutkijalle varmaan.

Tuomo: Ilman muuta antiikin tutkijalle. Ja Napolin koko se alue tietysti. Pompeijit, Herculaneumit, (-).

Lauri: Joo. Siellä on hirveän hyvät museot myös Napolissa. Arkeologinen museo, Capodimonte. Ja sitten kirkoissa on todella hienoja maalauksia kanssa.

Tuomo: Kun Roomaa aina tässä podcastissa hehkutetaan ja siitä puhutaan, mutta kyllä Italian muutkin kaupungit on käymisen arvoisia.

Lauri: Kyllä.

Tuomo: Ja kaikilla on vähän oma luonteensa.

Lauri: Kaikilla on aikalailla oma luonteensa kyllä. Sehän tietysti juontaa juurensa siitä Italian jakautuneisuudesta eri valtioihin. Niin kuin kyllä esimerkiksi renessanssi- ja barokkitaideessakin, miten ne traditiot paikallisesti eroaa. Periaatteessa tyylipiirteet on samanlaisia, mutta sitten kun lähemmin tutustuu, niin huomaa näiden paikallisten erojen väliset eroavaisuudet hyvinkin selvästi.

Tuomo: Joo. Ja se yleisilmekin. Jos katsoo vaikka minkä näköinen Firenze on kaupunkina ja minkä näköinen vaikka Rooma. Ne on aivan eri näköisiä kaupunkeja.

Lauri: Aivan.

Tuomo: Sama pätee Venetsiaan ja Napoliin.

Lauri: Joo, ja Bologna on yksi mulle tuttu kaupunki, jossa mä olen paljon ollut. Ja sekin on hyvin erilaisensa. Hirveän kaunis kaupunki.

Tuomo: Bologna on viehättävä kyllä. Siellä on katetut ne kaikki jalkakäytävät. Mä olen kuullut, että se on sateisinta aluetta Italiassa, niin sen takia.

Lauri: No se on varmaan siitä alunperin [naurahtaa].

Tuomo: Hetkinen, kukas taiteilija siellä nimenomaan? Bolognan suuri poika?

Lauri: No yksi on Morandi.

Tuomo: Joo, Morandi juuri.

Lauri: Siellä on oma Morandi-museo. Morandihan työskenteli koko ikänsä siellä.

Tuomo: Joo. Mä olen varmaan siellä Morandi-museossa käynyt.

Lauri: Siellähän on hirveän vahva tämä 1600-luvun barokin koulukunta. Carracci ja Reni kumppanit, jotka oli bolognalaisia, että niillä on ihan omanlaisensa barokkisuuntaus. Sittenhän ne työskenteli myös Roomassa.

Tuomo: Tuo onkin kiinnostava tuo eri barokkisuuntauksset. Koska kyllähän ainakin omaankin tällaiseen, miten nyt sanoisi, harjaantumattomaan silmään, niin kyllähän joku vaikka eteläitalialainen barokki näyttää aivan erilaiselta, kuin vaikka roomalainen barokki.

Lauri: Joo, kyllä siinä on eroja. Kaikissa kaupungeissa barokki ei välttämättä ollut sillä lailla se huippukohta niiden taidehistoriassa. Esimerkiksi Venetsiassahan se sijoittuu renessanssin aikaan.

Tuomo: Oletko sä muuten ollut tekemisissä Circolo Scandinavon kanssa?

Lauri: En varsinaisesti niin, että mä olisin asunut siellä. Mutta mä olen tuntenut ihmisiä, jotka siellä on asunut ja tavannut heitä siellä lyhyesti.

Tuomo: Sehän on tällainen pohjoismaalaisten taiteilijoiden kohtaamispaikka Roomassa.

Lauri: Kyllä. Mutta mä en ole sinne koskaan pyrkinyt, koska siellä on ainakin aikaisemmin ollut aika huonot työtilat.

Tuomo: Mutta Villa Lantessa siis työtilat ilmeisesti on toimivat?

Lauri: Joo. Niihin mä olen kyllä ollut tyytyväinen. Siinä on hyvä valo varsinkin iltapäivisin. Aamullahan sinne paistaa aurinko suhteellisen suoraan, mutta sitten se kääntyy. Mä olen ollut tyytyväinen siihen työhuoneeseen kyllä.

Tuomo: Joo. Ja kohta se on tietysti toivottavasti vielä parempi sitten remontin jälkeen. Haluaisitko vielä kertoa vähän, että miltä tulevaisuus näyttää suhteessa Roomaan?

Lauri: Tulevaisuus näyttää siinä mielessä samalta kuin tähänkin asti, että meinaan jatkaa siellä työskentelyä. Että nyt mä tulín sieltä kuukausi sitten viimeksi. Aika spontaanisti mä aina sitten järjestän näitä matkoja riippuen monista tekijöistä. Sitten tietysti aina täytyy se järjestää jollain lailla se asuinpaikka ja työtilat.

Tuomo: Joo, ilman muuta.

Lauri: Mutta kyllä mulla on tarkoitus jatkaa niin kauan, kun tässä pystyy kunnolla kulkemaan.

Tuomo: Tervetuloa visiitille myös meidän väistötiloihin sitten.

Lauri: Joo, kyllä nytkin mulla oli mielessä, että mä käyn siellä. Mutta sitten kuitenkin siinä aika loppui. Mulla oli sen verran projekteja siellä, jotka piti. Ja mä olin pari viikkoa, että siinä ei kauheasti ollut. Se oli vähän semmoinen tiukka tilanne sitten aikataulullisesti.

Tuomo: Ymmärrän.

Lauri: Että kyllä mä siellä käyn. Sitten aina tulee tehtyä myös semmosia lyhyempiä näyttelymatkoja. Mä tarkoitan, että jos siellä on joku näyttely, joka on pakko nähdä, niin sitten tulee käytyä.

Tuomo: Varta vasten sitten.

Lauri: Varta vasten sitä varten. Kyllä mulla tavoitteena on semmoinen pitempikin työskentelyjakso siellä.

Tuomo: Joo. Kiitos todella paljon, että tulit tänne juttelemaan...

Lauri: Kiitos.

Tuomo: ...ja kertomaan Roomasta ja sun omasta taiteellisesta työskentelystä. Mä uskoisin, että myös muutkin kuin minä ovat pitäneet tätä erittäin kiinnostavana. Kiitos.

Lauri: Kiitos sulle.

[tunnelmallista musiikkia]